

Vitenskapskomiteen for mattrygghet
Postboks 222 Skøyen
0213 Oslo

Deres ref:
Vår ref: 2018/265295
Utkast -
Dato: 28.11.2018
Org.nr: 985 399 077

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

Utkast til VKM-bestilling

BESTILLING TIL VKM - RISIKOANALYSE AV UTVALGTE EPITRIX-ARTER

Mattilsynet bestiller med dette en risikoanalyse (PRA) av relevante *Epitrix* arter, i samsvar med ISPM nr. 11. Risikoanalysen vil bli brukt i forbindelse med vurdering av framtidig plantehelseforvaltning av *Epitrix* arter og for å vurdere om noen *Epitrix* arter kvalifiserer til å bli regulert som karanteneskadegjørere i Norge.

Bakgrunn

Jordlopper av slekten *Epitrix* Foudras, 1860 (Coleoptera: Chrysomelidae: Alticinae) er små biller som lever hovedsakelig på *Solanaceae*. Noen *Epitrix* arter er alvorlige skadegjørere på potet, og skaden på knollene forårsaket av larven kan i sterk grad redusere den økonomiske verdien av potetavlingen. Voksenstadiet av noen *Epitrix* arter kan også gnage på bladverket på potetplantene. *Epitrix* kan også angripe tomat, aubergine, tobakk og andre dyrkede planter. Slekten *Epitrix* er utbredt i hele verden og har nesten 180 arter. De fleste er hjemmehørende i Sør- og Mellom-Amerika, 13 arter hører hjemme i Eurasia, 13 beskrevne arter er hjemmehørende i Nord-Amerika, én art er hjemmehørende på Kanariøyene. Én fremmede art som er påvist i Portugal og Spania har ukjent opprinnelse. Noen arter har blitt introdusert til områder utenfor sitt opprinnelsesområde. *Epitrix hirtipennis*, *E. fasciata* og *E. cucumeris* har blitt introdusert fra Nord-Amerika til den palearktiske sonen. To ulike arter ble oppdaget på fastlandet i Portugal i 2008, *E. cucumeris* og *E. papa*. *Epitrix papa* er en ny art med ukjent opprinnelse og ble først feilidentifisert som *E. similis* i Portugal og Spania i 2008. (Orlova-Bienkowskaja 2015, referanser i denne). *Epitrix pubescens* (Koch, 1803) har en palearktisk utbredelse og er funnet i Danmark og Sverige og trolig også Norge. *Epitrix pubescens* ble registrert på Hvaler, Østfold i 2016 ([artsobservasjoner](#)) og kan være under spredning nordover til Norge fra Sverige. *Epitrix pubescens* er også påvist i importsendinger med hageplanter i 2006

(Sæthre, Staverløkk, Hågvar 2010, Norw. J. Entomol. 57, 25–35). Blant de syv naturlig forekommende artene i Europa (*Epitrix abeillei*, *Epitrix atropae*, *Epitrix caucasica*, *Epitrix dieckmanni*, *Epitrix hirtipennis*, *Epitrix intermedia*, og *Epitrix pubescens*), er det ingen som gir skade i potet (EPPO Bulletin (2017) 47 (1), 10–17). *Epitrix*-arter er vanskelige å identifisere, og i noen tilfeller er det usikkert hvilke arter som gir skade på hvilke kulturer. Det er derfor viktig å oppdatere kunnskapen om taksonomi, utbredelse og vertplanter av *Epitrix* arter som har potensiale til å forårsake negative økologiske og økonomiske effekter i Norge.

European and Mediterranean plant protection organization (EPPO) gjennomførte i 2010-2011 en PRA på *Epitrix* arter som gjør skade på potet, og fire *Epitrix* arter er i dag på EPPOs lister over skadegjørere som anbefales regulert som karanteneskadegjørere: *E. papa* and *E. cucumeris* er på EPPO A2 liste (*pests are locally present in the EPPO region*) and *E. tuberosa* og *E. subcrinita* er på EPPO A1 liste (*pests are absent from the EPPO region*). EPPO standard PM 9/22 gir anbefalinger til EPPOs medlemsland om et nasjonalt kontrollsystem for å hindre introduksjon av disse skadegjørerne til potetproduksjonen og om tiltak for å utrydde et utbrudd eller strategi for smitteinneslutning. I EU ble det i 2012 etablert hastetiltak for å hindre introduksjon og spredning av disse skadegjørerne. Ingen av de fire *Epitrix* artene nevnt ovenfor er kjent å forekomme i Norge og de er heller ikke på listen over regulerte skadegjørere.

Oppdraget

Mattilsynet ber VKM om å gjennomføre en risikoanalyse (PRA) i samsvar med ISPM nr. 11 for utvalgte *Epitrix* arter for Norge. I rapporten bes VKM spesielt å ta med:

1. Identifikasjon av *Epitrix* arter av potensiell plantesanitær betydning for Norge og en oppsummering av den foreliggende kunnskap om taksonomien for disse.
2. Informasjon om dagens utbredelsesområder for de utvalgte *Epitrix* artene.
3. Identifikasjon av vertplanter for de utvalgte *Epitrix* artene og dagens utbredelsesområder for de respektive vertplantene i Norge.
4. Vurdering av mulige innførselsveier for de utvalgte *Epitrix* artene og potensialet for etablering og spredning av de utvalgte *Epitrix* artene i Norge.
5. Vurdering av sannsynlighet for at de utvalgte *Epitrix* artene spres til Norge ved naturlig spredning fra deres nåværende utbredelsesområder.
6. Vurdering av potensielle effekter (økonomiske, miljømessige, sosiale) hvis de utvalgte *Epitrix* artene etableres i Norge.
7. Identifikasjon av relevante risikoreduserende tiltak og en evaluering av deres effektivitet og gjennomførbarhet.

Språk

Vi ønsker at risikovurderingen gjøres på engelsk med et sammendrag på norsk

Tidsramme

Vi ber om at risikovurderingen ferdigstilles og sendes til Mattilsynet innen xx.xx 2019

Kontaktperson

Seniorrådgiver Hilde Paulsen, Mattilsynet HK, seksjon planter

Bakgrunnsdokumenter og referanser

EPPO PRA record for *Epitrix* species damaging potato tubers.

EPPO PM9/022(1) National regulatory control system for *Epitrix* species damaging potato tubers.

[Decision 2012/270/EU](#), as last amended by [Implementing Decision \(EU\) 2018/5](#).

Bulletin OEPP/EPPO Bulletin (2017) 47 (1), 10–17 PM 7/109 (2) *Epitrix cucumeris*, *Epitrix papa*, *Epitrix subcrinita*, *Epitrix tuberis*.

ORLOVA-BIENKOWSKAJA, M.J. (2015). *Epitrix papa* sp. n. (Coleoptera: Chrysomelidae: Galerucinae: Alticini), previously misidentified as *Epitrix similaris*, is a threat to potato production in Europe. *Eur. J. Entomol.*, 112(4), 824-830. doi: 10.14411/eje.2015.096.

Sæthre, M.-G., Staverløkk, A. & Hågvar, E. B. 2010. Stowaways in horticultural plants imported from the Netherlands, Germany and Denmark. *Norw. J. Entomol.* 57, 25–35.

Are T. Sletta
seksjonssjef
Mattilsynet hovedkontoret, Seksjon planter

Vedlegg:

*Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.
Dokumenter som må ha signatur blir i tillegg sendt i papirversjon.*